

oktober 2024

Rupel.blad

**Fietstip:
Vogelrijke Netevallei**

Magazine voor leden
Natuurpunt Rupelstreek en Natuurpunt Aartselaar

COLOFON

Rupel.blad is het driemaandelijks magazine voor de leden van Natuurpunt Aartselaar en Natuurpunt Rupelstreek.

Coverfoto

Gaai - Ludo Alaerts

Lid worden

Stort 38 euro op bankrekening:
BE17 2300 0442 3321 van Natuurpunt
Dan bent u lid tot einde 2025
U ontvangt 4 keer/jaar Natuur en
4 keer/jaar Rupel.blad

Rupel.blad

Leden van andere Natuurpuntafdelingen, die Rupel.blad wensen te ontvangen, storten 9 euro/jaar op rekening: BE70 0013 5986 4925 van Natuurpunt Rupelstreek

Giften

Kunnen gedaan worden op rekening:
BE56 2930 2120 7588 van Natuurpunt,
mededeling 3796 Rupelstreek of 3718
Aartselaar, vanaf 40 euro fiscaal aftrekbaar

Contact Natuurpunt Rupelstreek

Erik De Keersmaecker: 0476/39.19.94
info@natuurpuntrupelstreek.be
www.natuurpunt.be/rupelstreek

Contact Natuurpunt Aartselaar

Luk Smets: 0477/66.94.32
info@natuuraartselaar.be
www.natuuraartselaar.be

Natuur.huis de Paardenstal

Boomsestraat 221 Niel
Bushalte de Lijn (Hellegat)
Lijnen: 290 – 291 – 294
In de periode oktober 2024/april 2025 enkel de eerste zondag van de maand open, telkens van 13u tot 17u
Info: 0486/10.50.80 of
info@natuurpuntrupelstreek.be

Nieuwsbrieven en Blogspots

Natuurflits

Digitale nieuwsbrief met actueel nieuws over de activiteiten van Natuurpunt Aartselaar.
Aanmelden: stuur een mail naar :
luk.smets@telenet.be

Rupel.bericht

Digitale nieuwsbrief van Natuurpunt Rupelstreek
Aanmelden: stuur een mail naar:
info@natuurpuntrupelstreek.be

Kern Boom-Rumst:

facebook.com/NatuurpuntBoomRumst

Vormgeving Rupel.blad: Fried Happaerts
Oplage: 1.880 ex.

Vogels kijken maakt gelukkig...

Wij wisten het natuurlijk al veel langer, en het werd eerder ook al wetenschappelijk aangetoond: hoe meer vogels mensen in hun wijk zien, hoe meer ontspannen ze zich voelen. Mensen die in wijken wonen met veel vogels, struiken en bomen hebben minder last van depressieve gevoelens, angst en stress dan inwoners van minder groene buurten.

Met onze campagne Behaag..natuurlijk pleiten we er inmiddels al 31 jaar lang voor om onze tuinen natuur- en vogelvriendelijker in te richten en ook de volgende jaren willen we dat steeds intenser blijven doen. We pleiten er niet alleen voor, we doen het ook.

En dat vogels kijken gelukkig maakt, dat wisten we ook al van onze vogelkijkmomenten en vogelkijkcursussen. Daarmee leggen we ook een stevige basis voor het vogels kijken. En als we dan kijken wie de deelnemers zijn aan de nieuwe cursus Vogels kijken 2024-2025 die op 11 oktober van start gaat en die een jaar lang gaat duren. Waar de deelnemers vandaan komen en wie ze zijn, dan ligt de verhouding man/vrouw precies halfweg, met 16 mannen

en 16 vrouwen, 25 deelnemers wonen in de provincie Antwerpen, waarvan 10 deelnemers in de Rupelstreek, 4 deelnemers wonen in Oost-Vlaanderen en 3 deelnemers in Vlaams-Brabant.

Ben je er niet bij tijdens de cursus Vogels kijken 2024-2025, maar wil je toch een keer proeven van het vogels kijken, ga dan eens op stap met enkele vrijwilligers van Natuurpunt Rupelstreek. Dat kan elke eerste zaterdag van de maand, met een vogelkijkwandeling omheen het Noorderlijk eiland. Nel en Jan wachten je op aan de veersteiger langs de Rupel in Schelle, afspraak daar iets voor 9u.

De boottocht heen en weer over de Rupel is een mooi toemaatje. Een verrekijker is erg handig om naar vogels te kijken, maar heb je er nog geen, ook geen probleem. Verwittig dan wel even vooraf dat je meegaat en we zorgen ervoor dat je een verrekijker hebt tijdens de duur van de wandeling.

Niet twifelen, gewoon doen!

*Erik De Keersmaecker,
voorzitter Natuurpunt Rupelstreek*

Coverfoto - Gaai

Natuurpunter Ludo Alaerts wist deze gaai te fotograferen in zijn tuin.

De wetenschappelijke naam van de gaai, *Garrulus glandarius*, is te vertalen als 'voortdurend krassende eikelzoeker'. Vroeger sprak men over de Vlaamse gaai. In 1999 is door een commissie van wijze vogelmannen bepaald dat de vogel voortaan simpelweg gaai moet heten, omdat hij immers in een groot deel van Europa voorkomt. De Engelse naam is dan ook Eurasian Jay.

Andere bijnamen zijn schreeuwekster, hannebroek en meerkol. Dat typeert de gaai alleen in de winter, want tijdens het broedseizoen is hij juist opvallend stil. Van oorsprong is het een vrij schuwe bosvogel, maar inmiddels is hij ook volop in stedelijk gebied te vinden.

Gaaien hebben in het bos de functie van indringer-alarm. Veel dieren reageren op hun alarmroep en verbergen zich.

Gaaien behoren tot de kraaiachtigen en

zijn gekend door de opvallende blauw-zwart gestreepte tekening op de vleugel.

Tekst: Ria Thys

Margot gaat mee op stap en schrijft er een verhaaltje over...

Margot met een jong steenuiltje – foto: Erik De Keersmaecker

Sinds ik klein was, heb ik altijd een passie gehad voor roofvogels, en specifiek dan uilen met op nummer 1 de steenuil. De steenuil was niet voor niks de metgezel van de Griekse godin Athena. Deze passie is altijd gebleven en daarom stonden er tijdens de maand mei ook 2 weekends ingepland in het teken van deze prachtige dieren.

Het eerste weekend stond volledig in het teken van de 2de grootste uil ter wereld: de oehoe.

Samen met Landschap vzw trokken we naar het verre Nederland om met een gids op zoek te gaan naar deze prachtige dieren. De broedplekken van de oehoe blijven voor velen een groot geheim, maar door de deskundigheid van onze gidsen hebben we toch enkele prachtige exemplaren kunnen spotten.

Tijdens het tweede weekend mocht ik met Erik mee op pad. Erik heb ik leren kennen tijdens “de Nacht van de steenuil” die georganiseerd werd door Natuurpunt. Hij was onze gids tijdens een spectaculaire avond die in het teken stond van deze kleine roofvogel. Hij liet toen al vallen dat er zeker een mogelijkheid was om mee te gaan op het moment dat de verschillende nestkasten hier in de Rupelstreek werden gecontroleerd en de roofvogels werden geringd. Die kans kon ik natuurlijk niet laten liggen!

Het was voor mij echt een enorm leerrijke avond waarbij ik niet alleen oog in oog kwam te staan met de verschillende jonge vogels, maar ook veel vragen kon stellen. Ik wist bijvoorbeeld niet dat een kerkuil nog harder kon blazen dan een kat, of dat er in één nest verschillende leeftijden van

jongen kunnen voorkomen.

Mijn raad voor iedereen met een passie voor onze natuur is dan ook als volgt:

wil je meer informatie over een bepaalde of meerdere soorten? Gebruik dan niet enkel het Internet maar durf ook je stoute schoenen aan te trekken en vraag deze informatie dan ook aan de mensen die hier elke dag mee bezig zijn.

Zij hebben vaak een grotere passie voor onze natuur dan je je maar kan voorstellen.

Tekst: Margot Tubeckx

Geopark Schelde Delta

De Vlaams-Nederlandse Delta is een uniek gebied. De geologische ontstaansgeschiedenis, de rijke cultuurhistorie, het voortdurende gevecht met het water en het leven met het water is overal tastbaar. Elke plek vertelt haar eigen verhaal en draagt zo bij aan de identiteit van het Schelde-estuarium.

Meer info: www.scheldedelta.eu

GEOPARK
**SHELDE
DELTA**

Verder in dit nummer — oktober 2024

Vogels kijken maakt gelukkig...	2
Coverfoto - Gaai	2
Margot gaat mee op stap en schrijft er een verhaaltje over...	3
Ondertekening nieuwe visie voor noordelijke kleiputten in Terhagen	4
Kwakkelaar voor de kerkuil, torenvalk en steenuil	6
Natuurpunt Rupelstreek in actie	8
FIETSTIP: Vogelrijke Netevallei	10
Een terugblik op de cursus over vissen	12
Te koop - Natuur.kalender 2025	14
Maak van onze natuur je erfgenaam	14
Koninklijk bezoek in De Reukens	15
Agenda Aartselaar	16
Agenda Rupelstreek	18
Fuiken vertellen ons het verhaal van de terugkeer van de vissen in de Rupel en de Schelde	20

Nationaal Park Scheldevallei

In Nationaal Park Scheldevallei wisselt machtige riviernatuur af met pittoreske dorpen en restanten van het industrieel erfgoed. Met rivieren die opnieuw bezwommen worden door een 50-tal vissoorten, met daarbij ook de legendarische fint of meivis. Tijdens de herfst- en wintermaanden vertoeven er honderden watervogels, terwijl de lente garant staat voor een enorme vogelrijkdom in de schorren en waterrijke natuurgebieden.

NATIONAAL PARK
scheldevallei

Ondertekening nieuwe visie voor noordelijke kleiputten in Terhagen

In juni ondertekenden 7 partners, na jaren onderhandelen, een nieuwe visienota voor de noordelijke kleiputten in Terhagen. Natuurpunt vzw, maar ook onze lokale afdeling waren betrokken bij deze onderhandelingen en hebben deze nieuwe visie ondertekend. Omdat dit vragen oproept bij onze leden, lichten we graag het proces en de redenen om dit te doen even toe.

Waarom is er nood aan een nieuwe visie?

In de kleiputten van Terhagen is Wienerberger nog actief als één van de laatste steenbakkerijen in onze streek. Tussen het groengebied Boom-Terhagen en het centrum van Reet ontginnen zij klei, waarvoor zij bij de huidige vraag ongeveer 1ha oppervlakte per jaar ontginnen. Aan dit tempo zal het nog tot ongeveer 2040 duren voor alle vergunde percelen zijn aangesneden. Na ontginning heeft Wienerberger de verplichting om het landschap te herstellen, en dus de kleigroeves op te vullen. Volgens het huidige gewestplan zou het kleiontginningsgebied na ontginning en opvulling de bestemming natte natuur moeten krijgen. Bij de opmaak van dit gewestplan, waarin men aan het betreffende gebied de nabestemming natte natuur gaf, was er nog geen sprake van Tomorrowland, waarvan de camping nu grotendeels gelegen is in de actieve kleiontginningszone. Door de huidige kleiontginning verdwijnt jaarlijks ±1ha aan campingterrein waardoor het elk jaar lastiger wordt voor Tomorrowland om Dreamville te organiseren. En na de opvulling van de groeve, na ontginning, is een camping helemaal niet meer mogelijk daar dan de nabestemming natuur in werking treedt.

Gezien de positieve impact van Tomorrowland op de streekontwikkeling, kiezen de lokale, provinciale en Vlaamse beleidsmakers ervoor om het festival met zijn wereldwijde uitstraling in de regio te behouden. En dus is een nieuw ruimtelijk plan nodig dat ook de nodige rechtszekerheid biedt aan Tomorrowland om de camping te organiseren na opvulling van de groeve.

Opvulling de 'Strik', de oude groeve ten noorden van het Natuurpunt gebied.

Nog voor er sprake was van de nood om een nieuwe visie voor dit gebied was Natuurpunt al in gesprek met Wienerberger over de oude groeve palend aan ons natuurgebied dat wegens de vorm de naam de 'Strik' heeft gekregen. Momenteel is hier een oeverzwaluwkolonie te vinden. Ook hier staat in de ontginningsvergunning van Wienerberger dat ze deze groeve dienen op te vullen om het landschap te herstellen. Echter, omdat Natuurpunt eigenaar is van

+/- 1/5 van deze groeve, was er de noodzaak om met ons een overeenkomst te sluiten om de opvulling van de groeve zo optimaal mogelijk te laten verlopen. Het doel van deze onderhandeling was een compromis te zoeken tussen een economische en een ecologische visie. Als Natuurpunt streefden we daar naar een opvulling en herinrichting van de groeve die zo goed mogelijk aansluit bij de natuur die momenteel reeds aanwezig is in de kleiputten.

In de periode dat deze onderhandelingen plaatsvonden, werden de lokale en provinciale overheden zich meer en meer bewust van de korte- en langetermijnproblemen die Tomorrowland ondervindt bij de organisatie van Dreamville. Deze groeve leek, na opvulling, de ideale oplossing om het verlies aan camping, door de lopende kleiontginning, te compenseren.

Onder leiding van het gemeentebestuur van Rumst, en later het provinciebestuur, is er vanaf dan getracht om naar een evenwichtige oplossing te zoeken waar er enerzijds voldoende aandacht was voor de natuur, maar anderzijds ook voor de economische belangen van Wienerberger en de problematiek rond de organisatie van Dreamville. We hadden toen de keuze om niet mee in dit overleg te stappen, met het risico dat er bij de herinrichting minder aandacht zou zijn voor de natuur. Het doembeeld dat achter ons natuurgebied een 10m hoge helling zou verschijnen, was een andere reden om mee rond de tafel te gaan zitten.

Onderhandelingen werpen vruchten af.

Het bereikte compromis is een opvulling in 3 niveaus waardoor het hoogteverschil van 10m tussen ons natuurgebied en de achterliggende terreinen trapsgewijs overbrugd zal worden. In de hellingen tussen de verschillende plateaus zal op bepaalde plaatsen getracht worden om geschikte nestlocaties te maken voor oeverzwaluwen. De verschillende niveaus zullen ingericht worden met poelen voor de rugstreeppad. Ook zal de toplaag bestaan uit extra arme zandgrond (de gronden die nu aangevoerd worden, zijn nog te voedselrijk) om zo een ideale habitat te creëren voor onze geliefde padden. Het onderste niveau, direct grenzend aan ons natuurgebied, zal direct na opvulling zo ingericht worden. Om tegemoet te komen

aan Tomorrowland zal Dreamville tijdens en na de opvulling en enkel voor een bepaalde duur gebruik mogen maken van de bovenste 2 niveaus. Daarna zullen zij ook ingericht worden zoals het onderste niveau, met poelen en zandige bodem.

In dit compromis kan Wienerberger iets minder grond storten dan in hun best-case scenario, maar krijgen ze van ons wel de toestemming om ook grond te storten op onze eigendom. Als compensatie zal Natuurpunt eigenaar worden van de volledige groeve wanneer deze volledig is ingericht en van een deel van de nabijgelegen baggervijver. Beide zones zullen in de toekomst onderdeel worden van het beschermde natuurgebied en onderhouden worden door Natuurpunt.

Compromis rond de 'Strik' als eerste stap.

Het compromis waardoor Dreamville tijdelijk gebruik mag maken van de 'Strik' is slechts een kortetermijnoplossing voor Tomorrowland. Het voortbestaan van de camping was door deze oplossing niet verzekerd. Dit kon enkel via een wijziging van het gewestplan. Onder leiding van het provinciebestuur zijn er gesprekken gevoerd met alle betrokken partijen om tot een nieuwe toekomstvisie te komen rond de noordelijke kleiputten.

Het vooruitzicht dat het natuurgebied in de toekomst niet meer in noordelijke richting zou kunnen uitbreiden, was voor ons uiteraard een domper. De verschillende overheden kunnen zo'n gewestplanwijziging zonder enige inspraak doorvoeren. Enkel via bezwaarschriften, op het einde van de rit, zouden we dan kunnen trachten nog iets aan te passen. Daarom hebben we besloten om ook aan deze gesprekken deel te nemen, om vanaf het begin en veel directer te kunnen waken over de natuurbelangen in onze regio..

Daarnaast is onze regio ook een dicht bewoond gebied, met nog heel wat niet-aangesneden woonuitbreidingsgebieden. En ook de industrie is op zoek naar uitbreidingsmogelijkheden. Extra natuur creëren in onze regio, vooral nabij dorpskernen, is een haast onmogelijk taak die enkel kan volbracht worden via samenwerking met heel veel partijen. De kleiputten van Ter-

hagen zijn een heel belangrijke groene long in onze regio en liggen ons heel nauw aan het hart. Maar het is onze ambitie om de natuur te versterken in de gehele regio, wat enkel mogelijk is via overleg. Daarom kiezen wij in dit verhaal ook de weg van overleg en niet van verzet.

De nieuwe visie heeft de nodige aandacht voor extra natuur in eigen regio.

Een cruciaal onderdeel van de nieuwe visie voor de noordelijke kleiputten is dat er in de regio geen netto verlies aan natuur mag zijn. Het eventuele verlies aan natuur op de ene plaats moet elders in de regio gecompenseerd worden.

In de noordelijke kleiputten was er natte natuur voorzien na de opvulling. De natuurcompensatie in onze regio moet dan ook natte natuur zijn, die voldoende robuust is (een hoog ecologisch potentieel heeft) en aansluit bij bestaande natuurkernen. In het ontginningsgebied ligt momenteel ook een bos, dat op termijn zal verdwijnen door kleiontginning. De vergunning tot kappen van dit bos zit inbegrepen in vergunning die Wienerberger reeds in handen heeft voor kleiontginning. De kapping van dit bos dient wel gecompenseerd te worden

volgens de wettelijke regels. Er is besloten om deze boscompensatie mee op te nemen in de zoektocht naar extra natuur. Zo zou er ongeveer 50ha natte natuur gecompenseerd worden in onze regio (de exacte oppervlakte moet nog bepaald worden), maar daarnaast ook nog ± 26 ha aan bos..

Het is de ambitie van zowel de lokale besturen als Natuurpunt om via die boscompensatie extra natuur te creëren nabij de dorpskernen van Boom en Rumst (en zijn deelgemeenten). Deze bossen zullen geen natte natuur zijn, dus worden ze niet meegerekend bij de ± 50 ha natuurcompensatie, maar leveren op termijn wel extra natuur op in onze regio. Het is dus reëel dat er naast ± 50 ha natte natuur ook nog eens verschillende ha bos bij komen.

De komende maanden en jaren zal er door de betrokken partijen verder onderhandeld worden over de praktische uitvoering van de nieuwe visie. En zal er meer duidelijkheid moeten komen waar er nieuwe natuur wordt gerealiseerd. Verschillende zoekzones zijn naar voor geschoven. En het is alvast positief om te zien dat er verschillende woonuitbreidingsgebieden tussen zitten. Er is al lang sprake van een betonstop om te voorkomen dat we nog meer kostbare open ruimte verliezen. In de praktijk zien we

helaas dat er zelden of nooit woonuitbreidingsgebieden in natuur worden omgezet door de hoge kosten die hiermee gepaard gaan. Via overleg, zoals bij de opmaak van een nieuwe visie rond de noordelijke kleiputten, is het mogelijk de lasten te verdeelen. En om voorheen onmogelijk gewaande dromen, zoals bossen nabij dorpskernen, toch te realiseren.

De weg is nog lang, er moeten nog heel wat zaken besproken worden voor de compensaties effectief kunnen uitgevoerd worden. Maar bij gewestplanwijziging zijn de compensaties wel een verplichting, dus is er voor ons ook voldoende rechtszekerheid op dat vlak.

Ook al hebben we tijdens de onderhandelingen al vaak water bij de wijn moeten doen, we zijn er van overtuigd dat we via samenwerking en overleg meer kunnen bereiken voor de regio dan door aan de kant te staan roepen en bezwaarschriften in te dienen. Met deze instelling zullen we ook in de toekomst verder blijven ijveren voor een betere leefomgeving.

Tekst: Beheerteam natuurgebied Kleiputten Terhagen

'de Strik', de oude groeve ten noorden van het Natuurpunt gebied.

Kwakkeljaar voor de kerkuil, torenvalk en steenuil

Op donderdagavond 8 augustus werden onze zomerse toeren langs nestkasten afgesloten met een bezoek aan kerkuil-nestkasten in Schelle en Reet. In Schelle vonden we nog een laat broedgeval met 5 grote jongen en in Reet werd gewerkt aan de montage van een anti-marmer buis aan de invliegopening. Predatie van kerkuil- en steenuilnesten is een steeds meer voorkomende oorzaak van het mislukken van een broedgeval.

Op 16 mei werd gestart met de avondlijke controles van kerkuilnestkasten. Tijdens de weken en maanden daarna werden 43 kerkuilnestkasten bezocht. Kerkuilnestkasten worden bij voorkeur tijdens de vooravond bezocht en voorafgaand aan het openen van de nestkast trachten we de invliegopening af te sluiten.

Op die manier blijft het donker in de nestkast, broedende vogels blijven dan doorgaans op het nest zitten en zo blijft de kans op verstoring beperkt. Sommige nestkasten werden 2 keer, en in uitzonderlijke gevallen soms 3 keer bezocht, bijvoorbeeld omdat er bij de eerste controle nog op eieren werd gebroed en bij een volgende controle werd vastgesteld dat de jongen nog te klein waren om ze te ringen. In 20 nestkasten vonden we een geslaagd broedgeval met een totaal van 59 jonge kerkuilen, waarvan 49 jongen geringd werden met een wetenschappelijke ring. Sommige jongen werden niet geringd, omdat ze nog te klein waren, of omdat de eigenaar van het gebouw waar de nestkast staat, liever niet heeft dat de jongen

geringd worden.

In Bornem, Reet en Schelle werden de beste resultaten opgetekend, met telkens 3 nestkasten waarin jonge kerkuilen zaten. In Eikevliet en Puurs vonden we telkens 2 bewoonde nestkasten met jongen. In Liezele, Niel, Oppuurs, Mariekerke, Rumst, Weert en Wintam werd telkens één geslaagd broedgeval vastgesteld. Helaas waren er ook 2 mislukte broedgevallen, in Breendonk en in Bornem.

In 3 andere nestkasten, in Bornem, Lippelo en Wintam waren kerkuilen aanwezig, maar werd er niet gebroed.

Deze terugblik leert ons dat 2024 eerder een kwakkeljaar werd voor de kerkuil, niet goed, maar ook niet slecht. Alleszins minder goed dan in 2023, toen we een totaal haalden van 78 jonge kerkuilen, maar dan weer veel beter dan in 2022, toen we slechts 21 jonge kerkuilen in de nestkasten vonden.

Het ringen van jonge en soms ook van adulte kerkuilen levert interessante informatie op.

Kerkuil L176255 werd op 17/2/2021 als adulte vogel geringd in Wintam, op 16/5/2024 zat deze vogel in een nestkast in Schelle. Kerkuil L177071 werd op 2/9/2022 als adulte vogel geringd in Zafelare (Oost-Vlaanderen). Op 27/5/2024 zat deze vogel als broedvogel in een nestkast in Puurs. Kerkuil L180698 werd op 26/5/2021 als pulli geringd in Werchter (Vlaams-Brabant), deze vogel zorgde dit jaar in Reet voor een geslaagd broedgeval

Erik met de handen vol met jonge torenvalken
foto: Valke Vleug

met 5 jongen. Kerkuil L182640 werd op 15/5/2023 als adulte vogel geringd in een nestkast in Schelle, deze vogel is partner van kerkuil L176255 en samen zorgden ze dit jaar voor een geslaagd broedgeval met 5 jongen. Kerkuil L193270 tenslotte werd op 13/6/2023 als jonge vogel geringd in Grimbergen, op 22/5/2024 zat deze vogel broedend in een nestkast in Breendonk, helaas mislukte dit broedgeval.

In de periode september/oktober trachten we een 2de toer te doen langs alle bewoonde nestkasten. Tijdens dat bezoek worden de nestkasten uitgekuisd door het verwijderen van een dikke laag braakballen, op de bodem laten we een ongeveer 10 cm dikke laag braakballen liggen. Kerkuilen brengen immers geen nestmateriaal aan. Het vrouwtje draait met haar borst een kuil in de laag braakballen, waarin de eieren worden gelegd. Tijdens de winterperiode trachten we dan ook een toer te doen langs de niet-bewoonde nestkasten. Het kerkuilproject van Natuurpunt Ru-

Jonge kerkuilen – foto: Erik De Keersmaecker

Handenvol jonge torenvalken – foto: Valke Vleug

pelstreek beperkt zich tot de Rupelstreek en Klein-Brabant. De kerkuilnestkasten in Aartselaar worden opgevolgd door de vrijwilligers van Natuurpunt Aartselaar en Vogelwerkgroep Ardea.

Toeren langs nestkasten steenuil en torenvalk.

In dezelfde periode werden eveneens 11 steenuilnestkasten en 31 torenvalknestkasten gecontroleerd op bewoning, die controles werden overdag uitgevoerd en dit eveneens aan een tempo van 4, soms 5 nestkasten per toer.

De controles van 31 torenvalkennestkasten leverden 16 geslaagde broedgevallen op, met een totaal van 62 jonge torenvalken, waarvan er 59 geringd werden. In Liezele vonden we 3 bewoonde nestkas-

ten, in Reet, Rumst en Wintam, telkens 2 bewoonde nestkasten en in Bornem, Eikevliet, Lippelo, Niel, Ruisbroek en Sint-Amands vonden we telkens één geslaagd broedgeval. Net zoals vorig jaar gebruikte een paartje torenvalken een oud kraaiennest onderaan het platform tegen de schouw van Wienerberger in Rumst als broedplaats, met als resultaat een geslaagd broedgeval met 3 jongen.

Voor steenuil staat de teller op 11 gecontroleerde nestkasten. In 4 nestkasten werd een geslaagd broedgeval vastgesteld, met daarin een totaal van 12 jonge steenuiltjes. In Rumst vonden we in 2 nestkasten een geslaagd broedgeval. In Reet en Schelle, telkens één geslaagd broedgeval. In 3 andere nestkasten werd een waarschijn-

lijk broedgeval vastgesteld. In 4 andere nestkasten waren steenuiltjes aanwezig, of waren er sporen van hun aanwezigheid. Deze resultaten hebben enkel betrekking op steenuilnestkasten in de Rupelstreek.

Weeral werk aan de winkel

De komende maanden staat er weer heel wat werk op de planning. Een aantal kerkuilnestkasten, waar we met zekerheid of vermoeden dat er een steenmarter op bezoek komt trachten we marterproof te maken, dat betekent een korte PVC-buis aan de invliegopening monteren. Deels hetzelfde verhaal bij de nestkasten steenuil, daar werken we vooral aan het vervangen van de oude nestkasten door een nieuw type nestkast, met een speciaal inloopsysteem, dat ontoegankelijk is voor een marter.

Tijdens de voorbije broedperiode werden meerdere torenvalkennestkasten gekraakt door Nijlganzen. Nijlganzen schrikken er niet voor terug om broedende torenvalken uit de nestkast te verjagen, eieren en eventueel kleine, jonge torenvalken worden dan zonder pardon uit de nestkast gekieperd. Om te vermijden dat Nijlganzen torenvalkennestkasten inpalmen en broedende torenvalken worden verjaagd gaan we aan elke nestkast in het midden van de invliegopening een verticaal latje plaatsen.

*Tekst: Erik De Keersmaecker – Coördinator
Werkgroep kerkuil/steenuil/torenvalk Rupelstreek/
Klein-Brabant*

Jonge steenuiltjes – foto: Erik De Keersmaecker

Oeverwaluwen halen opnieuw topcijfers in de Kleiputten Terhagen

De voorbije maanden woonde er opnieuw een grote kolonie oeverwaluwen in een steile wand in een oude kleiput in Terhagen, met 396 getelde nesten opnieuw één van de grootste kolonies in de Lage Landen.

Vanaf een kijkpunt in het natuurgebied Kleiputten Terhagen was de kolonie vanop een veilige afstand goed te bekijken. Dat kijkpunt is vrij toegankelijk voor wandelaars en natuurliefhebbers. Sinds de lente van 1996 volgen we elk jaar opnieuw het wel en wee van oeverwaluwen op, niet enkel van de gekende kolonies. Af en toe verschijnt er een nieuwe kolonie op een onverwachte plaats.

Op zondag 16 juni trokken enkele jagende oeverwaluwen bij de Grote Kragewiel in Hingene mijn aandacht.

Oeverwaluwen jagen meestal in de buurt van de kolonie en dat bleek ook te kloppen, midden het Groot Schoor telde ik een 40-tal nesten in een steile zandwand.

Momenteel zijn er in het Groot Schoor werken aan de gang, onder meer met de bouw van een nieuwe ringdijk voor de toekomstige ontpoldering van het gebied. Dankzij overleg met de vrijwilligers van Natuurpunt Klein-Brabant, Agentschap voor Natuur en Bos en de Vlaamse Waterweg werden met de aannemer afspraken gemaakt om de omgeving van de kolonie af te bakenen en te mijden tijdens de duur van de broedperiode.

Tijdens de 2de helft van augustus zaten er nog steeds jonge oeverwaluwen in enkele nestgangen. De aannemer, het ANB en de Vlaamse Waterweg werden daarvan op de hoogte gebracht en de werken in de onmiddellijke omgeving van de broedplaatsen werden verder tijdelijk uitgesteld. Tijdens de eerste weken van september bleek dat de broedplaatsen verlaten waren en konden de werkzaamheden in die omgeving heropgestart worden.

Broedwand oeverwaluwen in ontpoldering Groot Schoor Hingene
foto: Erik De Keersmaecker

Aandacht voor rugstreep padden op tijdelijke parking Tomorrowland

Sinds de lente van vorig jaar wordt een populatie rugstreep padden op een braakliggend terrein tussen de Rupel en de Broekweg in Boom intensief opgevolgd. Tijdens de avonden van 29 april en 13 mei konden we er koren van mannetjes rugstreep padden horen. Op 23 mei hebben we het terrein overdag bezocht en in meerdere plassen werden larven van rugstreep padden waargenomen.

Omdat het terrein tijdens 2 weekends door Tomorrowland als tijdelijke parking wordt gebruikt werd contact opgenomen met de organisatoren van het Dance-festival om hun attent te maken op de aanwezigheid van de rugstreep padden. Het resultaat was dat er vanaf midden juli omheen de belangrijkste voortplantingspoelen tijdelijk hekken en paddenschermen werden geplaatst.

Enkele weken later, op 14 augustus konden we er opnieuw intense koren van roepende mannetjes rugstreep padden horen. De dagen voordien had het intens geregend en op het terrein stonden grote plassen.

Het is een bekend fenomeen dat zelfs tot in september er na een intense regenperiode en warm weer er een heropleving van de voortplantingsactiviteiten kan plaatsvinden.

Hekken en paddenschermen op braakliggend terrein
Broekweg Boom – foto: Erik De Keersmaecker

Natuurpunt Rupelstreek was erbij tijdens UBUNTU-festival

Na een jaartje onderbreking vond tijdens het weekend van 13 en 14 juli in het park van Boom opnieuw het duurzame Ubuntu festival plaats. Op zaterdag 13 juli stonden tussen de vele andere standjes ook de tentjes van Natuurpunt. Daar stonden Marc, Maarten en Dirk klaar met enkele boeiende activiteiten.

Kinderen konden er aan de slag om in boomstammetjes gaatjes te boren, zodat metselbijen er hun nestjes in kunnen bouwen. Ze konden zelf pootafdrukken van hert, ree, damhert, vos, of ever stempelen in klei of wit zand en met een gipgietsel hun eigen stempel maken. Op een spelbord konden ze zich inleven in een mineraal en kennis maken met de mineralenomloop waar ze vanuit de bodem opgenomen werden in planten en dieren als: rups, slak, koolmees, spitsmuis, woelmuis, konijn, vos of kerkuil en een hele bende bodemorganismen. Als toemaatje konden groot en klein met enkel wat balkjes en juist stapelen een functionele da Vinci brug bouwen en uittesten, een ideeetje dat da Vinci ongetwijfeld opdeed toen hij nestbouwende vogels bezig zag. Natuur als uitvinder op z'n best.

Stand Natuurpunt tijdens Ubuntu 2024 – foto: Gie Wyckmans

Huiszwaluwen halen opnieuw topcijfers

Net zoals de voorbije 29 jaar wandelden enkele vrijwilligers van Natuurpunt Rupelstreek weer langs straten en pleinen om het aantal bewoonde nesten van huiszwaluwen te tellen. In 2022 konden we voor het eerst verbluffende resultaten melden, en de hoera-berichten van toen kunnen we dit jaar herhalen. Met een totaal van 286 nesten halen we zelfs het beste resultaat sinds de start van de tellingen in 1995.

Die stijging is vooral te danken aan de groei van de kolonie in de Boomse centrumstraten, waar we dit jaar naar een recordaantal van 59 bewoonde nesten keken.

Op de andere locaties: de gebouwen van de PTS-school in Boom, de gebouwen langs de Herbekestraat in Hemiksem, de oude Interescautcentrale in Schelle en de centrumstraten in Rumst bleven de aantallen op peil. Met respectievelijk 35 nesten aan de gebouwen van de PTS-school, 34 nesten aan de gebouwen in de Herbekestraat, 105 nesten aan de gebouwen van Interescaut en 53 nesten in de centrumstraten in Rumst.

Huiszwaluwen broeden in kunstnesten – foto: Steven Roels

Kolonie laatvliegers in Nielse kerkzolder halveert in aantal

Al ruim 20 jaar lang volgen vrijwilligers van Natuurpunt Rupelstreek het wel en wee op van een kolonie laatvliegers die de kerkzolder van de Onze-Lieve-Vrouwekerk in Niel gebruiken als kraamkolonie, onder meer door het tellen van de uitvliegende laatvliegers.

Een blik op de website: www.waarnemingen.be van Natuurpunt toont onze waarnemingen sinds 2003 en tevens een trend, die aantoonde dat de laatvliegers steeds vroeger de kerkzolder verlaten.

In de periode 2003-2009 bleef het grootste deel van de kolonie tot begin september op de kerkzolder. De omgeving van de Nielse parochiekerk was dan ook een ideale plaats voor de organisatie van de Nacht van de Vleermuis, een jaarlijks weerkerend door Natuurpunt georganiseerd evenement tijdens het laatste weekend van augustus. Een jaar later in 2010 bleek echter dat de meeste laatvliegers midden augustus de kerkzolder reeds hadden verlaten, een trend die zich steeds verder doorzet.

Elke lente- en zomeravond, net na zonsondergang verlaten de laatvliegers de kerkzolder voor hun nachtelijke jacht op grote insecten. Een kwartier voor zonsondergang is dan ook het moment om aan de kerk post te vatten met zicht op de uitvliegopeningen. Met een vleugelspanwijdte van 35 centimeter horen laatvliegers bij de grotere vleermuissoorten, het zijn relatief trage vliegers en daarenboven zijn de hoogfrequente geluiden voor echolocatie door het tapdance-ritme goed te herkennen met

een batdedector.

Sinds 2021 maakt de telling van de laatvliegers op de Nielse kerkzolder deel uit van het project Meetnetten, een samenwerking tussen het Instituut voor Natuur en Bosonderzoek (INBO), het Agentschap Natuur en Bos (ANB) en Natuurpunt Studie, waarbij tijdens 2 telperiodes uitvliegende laatvliegers worden geteld. Met een eerste telperiode tussen 1 juni en 22 juni, dan vliegen enkel de vrouwtjes uit, de kleine jongen blijven dan in een soort crèche achter in de kerkzolder, bewaakt door enkele vrouwtjes. Zodra de eerste vrouwtjes terugkeren, gaan die vrouwtjes ook op jacht. Tijdens de tweede telperiode tussen 15 juli en 5 augustus vliegen de jonge laatvliegers mee uit en zou het aantal vleermuizen ongeveer het dubbel moeten zijn van de eerste telling.

Op 6 juni 2021 telden we 51 uitvliegende laatvliegers tijdens het eerste telmoment, tijdens het 2de telmoment op 20 juli werden toen 76 laatvliegers geteld. Op 13 juni 2022 werden 45 laatvliegers geteld tijdens het eerste telmoment, tijdens het 2de telmoment op 18 juli werden 78 laatvliegers geteld.

In 2023 werden 57 uitvliegende laatvliegers geteld tijdens het eerste telmoment op 13 juni. De verwachtingen waren dus hooggespannen voor het 2de telmoment op dinsdagavond 1 augustus. Met slechts 33 uitvliegende laatvliegers was het resultaat echter verrassend laag. Bleek dus dat het merendeel van de laatvliegers op dat moment de kerkzolder reeds had verlaten. Dit jaar werd de eerste telling uitgevoerd

Laatvlieger in de vlucht – foto: Yves Adams VILDA

op 13 juni, en werden slechts 28 uitvliegende laatvliegers geteld, het laagste aantal sinds de start van de tellingen in 2003. Tijdens een extra telling tijdens de avond van 8 juli werden 29 uitvliegende laatvliegers geteld.

Voor de 2de telperiode werd er opnieuw tijdens 2 avonden postgevat aan de Nielse kerk. Op 17 juli werden 61 uitvliegende laatvliegers geteld en op 24 juli 57 laatvliegers. Doordat de resultaten van de tellingen tijdens de eerste en tweede tellingen vrij dicht bij elkaar lagen kunnen we besluiten dat ze correct zijn.

Een extra telmoment tijdens de avond van 6 augustus leverde 21 uitvliegende laatvliegers op en daarmee werd de trend bevestigd dat de laatvliegers steeds vroeger de Nielse kerkzolder verlaten. Waar ze dan precies naartoe trekken is voorlopig nog steeds een raadsel.

Deze fietstip leidt ons naar enkele prachtige vogelkijkplekken in de Netevallei tussen Rumst en Lier, met vogelkijkhut Eekhoven in Rumst als eerste stopplaats, waar we de eerste wintergasten mogen verwelkomen. Vervolgens fietsen we door Duffel in de richting van de Babelbeekse Beemden, op de grens van Duffel en Lier, waar Natuurpunt Oude Spoorweg met vele partners samenwerkt aan een nieuw waterrijk landschap.

Hetzelfde beeld in de polder van Lier, vroegere hooilanden werden er omgetoverd tot prachtige wetlands.

De vele terrasjes in het centrum van Lier nodigen uit om even te stoppen voor een hapje en een drankje. Langs de oevers van de Binnennete, kan je de slechtvalkennestkast op de toren van de Sint-Gummaruskerk bekijken. Vervolgens leidt de tocht omheen het natuurreservaat Anderstad, om vervolgens via de dijken van het Netekanaal en de Nete in Duffel langs enkele vogelrijke spaarbekken van Waterlink te fietsen.

De vogelkijkfietstocht wordt afgesloten aan enkele goede stopplaatsen aan de Grote Vijver en het GGG Battenbroek. De totale fietsafstand bedraagt 40 km. Heb je een elektrische fiets, hou er dan rekening mee om met een opgeladen batterij te vertrekken

1. Oude Nete-arm – volg de Netedijk, Mechelsesteenweg, Eekhovenweg, Lazarusstraat

Bij de aanleg van de E19, werd de loop van de Nete verlegd, enkele meanders werden van de rivier afgesneden en vormen er nu een langgerekte moeraszone. Een deel van het Battenbroek kwam zo ook aan de kant van Rumst te liggen. Een wandelpad, dat onderhouden wordt door vrijwilligers van Natuurpunt Rupelstreek loopt door het gebied.

2. Vogelkijkhut Eekhoven – volg de Lazarusstraat, Notmeir, Walemstraat, A.Stockletlaan, Hermansstraat, Spoorweglaan, rotonde links Lintsesteenweg, Senthout

De spaarbekken van Waterlink vormen een lint van waterrijke gebieden langs de Nete tussen Rumst en Lier die een grote aantrekkingskracht uitoefenen op watervogels. Vanuit de vogelkijkhut heb je een mooi zicht op spaarbekken Eekhoven. In deze omgeving stond eertijds het kasteel Eekhoven, dat inmiddels verdwenen is. Tijdens het najaar en de winter kan je er grote aantallen watervogels aantreffen: kuifeenden, tafeleenden en meestal ook enkele brilduikers. Spaarbekken Eekhoven is tevens belangrijk als slaapplek voor overwinterende meeuwen, waarbij de aantallen tot ruim 20.000 vogels kunnen oplopen. Het is dan ook een indrukwekkend beeld om enkele uren voor zonsopgang het aanvliegen van duizenden meeuwen te kunnen bekijken. In de vogelkijkhut kan je een infobord bekijken, met de belangrijkste vogelsoorten, die op spaarbekken Eekhoven aanwezig zijn.

3. Babelbeekse beemden – volg Senthout, Mechelsesteenweg, doorsteekwegje naar Netedijk

Na de doorsteek door Duffel en het Senthout bereik je de Babelbeekse Beemden, op de grens van Duffel en Lier. Natuurpunt Oude Spoorweg werkt hier samen met partners, zoals provincie Antwerpen, Regionaal Landschap Rivierenland en de Vlaamse overheid aan de bouw van een nieuw landschap. Ondermeer door

het opnieuw laten kronkelen van de Babelbeek, op die manier werd een brok nieuwe natuur gecreëerd.

In het nu deels autovrije Senthout organiseren de vrijwilligers van Natuurpunt Oude Spoorweg reeds jarenlang een paddenoverzetactie. Je fietsroute loopt nu richting Mechelsesteenweg, een erg drukke verbindingsweg tussen Duffel en Lier, let dus goed op bij het oversteken van deze drukke weg.

4. Polder van Lier/GGG Pallieterpolder – volg Netedijk, aan de stuwbrug, afleidingsvaart van de Nete dijk rechts volgen, Begijnhofstraat, Wezenstraat, Schapenkoppenstraat

Via het doorsteekpad tussen de Mechelsesteenweg en de Nete, bereik je de dijk. Daar links de dijk oprijden en fiets je voorbij het PIME (Provinciaal Instituut voor Milieueducatie).

Iets verder kijk je naar enkele waterpartijen met brede rietstroken, beslist de moeite waard om even te stoppen en met de verrekijker het water en de randen van de rietkragen af te speuren. Hetzelfde doe je ook in de vroegere polder van Lier, de eerste stop daar is een sluisje, met een infopaneel. In het kader van het Sigmoplan werden vroegere hooilanden er omgetoverd tot prachtige wetlands en een schitterend vogelkijkgebied dat prima bekijkbaar is vanaf de Netedijk. Plan hier zeker enkele stops in, maar let wel op voor passerende fietsers. Langs de plassen en poelen ontdek je nu zeker meerdere watersnippen, Kievitten en grauwe ganzen.

5. Centrum Lier/nestkast slechtvalk toren Sint-Gummaruskerk – volg Zimmerplein, Papegaaistraat, Felix Timmermansplein, Hoogbrug, Werf, Neteaan, brug Nete, Netedijk

Lier is een klein, maar erg charmant stadje, met de Vesten, ooit een vestingmuur, nu een 5 km lang groen lint dat door de stad slingert. In elk seizoen kunnen wandelaars, joggers, fietsers en natuurliefhebbers er genieten van de natuur, de koelte en de schaduw van groene en rode beuken, eiken, linden en platanen. Vanaf de

Watersnip – foto: Luc Meert

Hoogbrug kijk je naar de noordzijde van de toren van de Sint-Gummaruskerk, met helemaal bovenaan een opvallende nestkast, hier woont een paartje slechtvalken. In deze periode van het jaar is de kans erg klein dat je ze te zien krijgt, maar vanaf december is de kans al groter.

6. Anderstad – volg dijk Nete, doorsteekdijk richting Netekanaal, Anderstad, Waverssesteenweg, Zuut, dijk Netekanaal, dijk Nete

Het waterrijk natuurgebied Anderstad staat garant voor een opmerkelijke vogelrijkdom, goed kijken is dus de boodschap. Op enkele plekken heb je een goede kijk op de rietkragen, speur ze af met een verrekijker en misschien ontdek je wel een roerdomp.

7. AWW 2 – volg dijk Nete

Spaarbekken AWW2 zit grotendeels verstopt achter hoge vegetatie, kijk dus uit naar enkele goede kijkplekken. Samen met spaarbekken AWW3, AWW4 en spaarbekken Eekhoven vormen ze een lange rij waterrijke gebieden en een belangrijk rust- en overwinteringsgebied voor watervogels.

8. AWW 3 – AWW4 – volg dijk Nete, Emiel Engelsstraat, Baron Coppenslaan, Battenbroek, Blarenberglaan

Spaarbekken AWW3 staat met stip bovenaan als de best bekijkbare plas, over een afstand van ruim 500 meter kan je er vanaf de Netedijk prima watervogels bekijken. Wel even opletten dat je ruimte laat voor passerende wandelaars en fiet-

sers. Jaarrond kan je er aalscholvers, futen, meerkoeten, krak- en kuifeenden bekijken. In de periode november/februari ook tafeleenden, grote zaagbekken, brilduikers en nonnetjes.

9. GOG Grote Vijver- volg Battenbroek, dijk tussen GOG Grote Vijver en GGG Battenbroek

De Grote Vijver werd ingericht als een GOG, dat betekent letterlijk Gecontroleerd OverstromingsGebied, dus niet met een gereduceerd getij. De overlooptdijk langs de Dijle is dan ook hoger dan de overlooptdijk langs de Nete, met als resultaat dat deze dijk slechts in uitzonderlijke omstandigheden zal overspoeld worden tijdens een extreem stormtij. Tijdens het najaar en het vroege voorjaar is de Grote Vijver een prima plek om naar watervogels te kijken, met vooral futen en kuif- en tafeleenden. Zodra het begint te winteren wordt de kans groter dat je er ook brilduikers en nonnetjes kan bekijken. Brilduikers vallen op door de zwarte kop met een witte vlek onder het oog. Net zoals kuif- en tafeleenden zijn het duikeenden, die meestal wat verder van de

oever zwemmen, een ander opmerkelijk verschil is dat ze uitsluitend overdag naar voedsel zoeken, voornamelijk zoetwatermosseltjes en kreeftachtigen.

10. GGG Battenbroek - volg dijk Dijle, blauwe brug over de Nete
Bij elk hoogtij, dus 2 keer per dag stroomt er brak water in het gebied en dat zorgt voor een explosie van de biodiversiteit en de vogelrijkdom. Om de 2 maanden organiseert Natuurpunt Rupelstreek een vogelkijkwandeling omheen dit gebied. De tussendijk tussen het GGG Battenbroek en GOG Grote Vijver is een goede plek om het gebied te bekijken. Kijk vooral naar de oevers van de plas in de zuidwestelijke hoek, met laagtij zijn de brede slikplaten prima plekken om vogels te bekijken.

Brilduiker – foto: Fons Van den heuvel

Algemene info
Lengte: 40 km

Start:
Picknickplaats fietsbrug Netedijk Rumst

Parkeren

- Parking Netebruggen: bereikbaar via Markt Rumst (tot eind november moeilijk bereikbaar)
- Parking Drie Rivieren: bereikbaar via de Visserstraat – hou rekening met de werken in de Visserstraat.
- Tijdens de duur van de wegenwerken in de buurt Markt, het achterwegje (bord Natuurpunt) in de Kerkstraat, recht tegenover de Schoolstraat volgen en parkeren ter hoogte van de visvijver.

Eten en drinken
Langs de fietsroute zijn er meerdere plaatsen waar je kan stoppen voor een hapje en een drankje.

Picknickplaatsen
Langs de fietsroute zijn er tevens meerdere picknickplaatsen.

Tekst: Erik De Keersmaecker
Natuurpunt Rupelstreek

Uiteraard was het na de erkenning door de Vlaamse regering van het Nationaal Park Scheldevallei in 2023 tijd voor een vochtige cursus over de schubbig bewoners die het Rupeliaanse submariene ecosysteem mee ruggengraat geven. Tijdens 2 info-avonden en 4 praktijkmomenten werden we overrompeld door weetjes over gedrag, voorkomen, bescherming en monitoring van vissen.

Eerste info-avond met Rhea Maesele als spreker

Rhea Maesele van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO) beet de spits af en begeleidde ons door een parcours bezaaid met bemonstertechnieken, saliniteitszones en determinatie van de verschillende soorten inheemse en uitheemse/invasieve bluzeggers.

Exoten als de Kesslers grondel en de shimofurigrondel passeerden de revue. Zo kwamen we te weten dat spiering naar komkommer ruikt (of omgekeerd). Bij bot en schol, beide zo plat als een dik gesneden stukje ham, zit de determinatiesleutel onder andere in de slanke (bot) of brede (schol) staartbasis. Bij een date met een fint of elft, kan je je vel redden en de naam van je date nog juist raden door onder meer het aantal zwarte flankvlekjes te tellen. Ervaring

opbouwen is hier echt een must! Rhea stond ook stil bij het belang van de hulp van vrijwilligers bij de vismonitoring. In onze eigen Rupelstreek verzamelen Erik en Kris De Keersmaecker, dit met behulp van schietfuiken die periodiek in Schelde en Rupel worden geplaatst, belangrijke data over het voorkomen van vissoorten. Geïnteresseerden kunnen hiervoor een mailtje sturen naar info@natuurpunt.rupelstreek.be.

Wat de determinatie van vissen betreft, onthield ik vooral de begrippen “bovenstandige, eindstandige en onderstandige bek” en het nut van de “vissenapp” die je op je smartphone kan downloaden (“Vis-sengids” van Sportvisserij Nederland) die op een gelijkaardige manier werkt als herkenningssapps zoals ‘Obsidentify’, ‘Obsmapp’ en ‘lobs’ maar waarbij je per vissoort nog nuttige herkenningstips aangereikt krijgt.

De volgende spreker, ook werkzaam voor het INBO, speelde bijna een thuismatch. Ine Pauwels uit Bornem loodste ons doorheen boeiende aspecten van het gedragsonderzoek bij vissen. Vissen gedragen zich immers zoals mensen: ze eten, rusten, slapen, planten zich voort en gaan ook al eens op reis. Zo herleidt de studie van het gedrag van vissen tot de essentie wat de knelpunten voor een gezonde populatie zijn. En bedreigingen zijn er voldoende.

Denken we maar aan vervuiling (overstorten, lozingen), fysieke schade door pompgemalen, Archimedes- en scheepvaartschroeven, het rechtekken van oevers, droogte,

enz. Belangrijk in dit kader is het begrip ‘connectiviteit’. Er moet een blijvende verbinding zijn tussen de verschillende plekken die een vis nodig heeft, zonder obstakels. Vissen die op zee of op de rivieren paaien, botsen op fysieke barrières zoals sluizen, stuwen, drempels. Gemiddeld is er elke 1,3 km zo’n hindernis! Meer details vind je op de site <https://amber.international/european-barrier-atlas/>.

Een enkel voordeel van deze hindernissen, is dat de omgeving van dergelijke barrières, zoals sluizen (bv. die van Merelbeke) erg interessant is om vissen te vangen.

Een merkwaardig initiatief wat het wegnemen van hindernissen voor trekvisserij betreft, is de ontwikkeling van een 4 km lange ‘Vismigratierivier’ tussen de zoute Waddenzee en het zoete IJsselmeer. Door de bouw van de afsluitdijk werd migratie immers onmogelijk. Nu de afsluitdijk aan vernieuwing toe is, zorgt men tegelijkertijd voor natuurherstel in de vorm van een migratierivier. Hierdoor blijft het IJsselmeer een zoetwater drinkreservoir en wordt migratie terug mogelijk. Hoe dat precies in zijn werk gaat kan je op volgende website lezen: <https://ikwmmagazine.nl/vismigratierivier/>.

De onderzoekster wijdde verder uit over de verschillende manieren om vissen te volgen via zenders. Zo hangen detectieapparaten aan boeien in de Westerschelde. Wanneer een gezenderde vis voorbij zwemt, kan deze worden ‘gehoord’. Ook in de Noordzee hangen de detectieapparaten maar hier is wat geluk mee gemoeid: de vis moet dicht genoeg nabij de boei zwemmen om geklist te worden!

Verder weten we nu dat elke paling die je hier ziet, in de Sargassozee (deel van de noordelijke Atlantische oceaan ten oosten van de Verenigde Staten en Cuba, rond de zogenaamde ‘Bermuda driehoek’) geboren werd. Met wat geluk zwemmen de kleine glasaaltjes, na een trans-Atlantische drift van 2 à 3 jaar, onze rivieren op.

Na minstens 5 jaar zijn ze volwassen ‘schieralen’ en spetteren ze terug op automatische piloot 6000 km richting de geboortezee. Voor deze trip worden ze voorzien van grotere ogen en vinnen, worden moddervet, krijgen een donkere bovenzijde en een lichte onderzijde. ‘Schier’ is overigens oud-Nederlands voor ‘blank’ wat op de lichte, zilverkleurige onderzijde wijst. De dieren eten niet onderweg en sterven na de paai van uitputting. Wat een leven! Wat een trip!

Juveniele bot – foto: Peter Hofman

Wist u trouwens dat de fint een anadrome vis is? Dat zijn vissen die in zee leven en enkel de rivieren optrekken om te paaieren. De zalm is hiervan een gekend voorbeeld. Ook het fijne driedoornige stekelbaarsje rept zich helemaal de rivier op om zich voort te planten, en leeft dus op zee, al bestaan er ook niet-trekkende populaties. Een vis die het omgekeerde doet, dus wat sociaal doen in de rivieren en zich voortplanten op zee, heet katadroom.

Wat een plezier was het om zo voortreffelijk en enthousiast ingewijd te worden in deze boeiende, nieuwe wereld!

Machtig beklijvend was het daarop volgende bezoek aan de viskwekerij van het INBO te Linkebeek. Hier wisten 26 visvijvers en 5 stockeervijvers een plekje te bemachtigen in de fraaie, boomrijke vallei van de Jezuitenbeek. Met gespitste oren slingerden we ons langsheen de visvijvers en werden we deelgenoot van de werking en het reilen en zeilen – met markante feiten en plezierige anekdotes - seizoen na seizoen van de kwekerij.

Daan Van Eenaeme, die zich toelegt op amfibieën, liet ons van nabij kennis maken met knoflookpad, vroedmeesterpad en vuursalamander. Van onschatbare waarde was de zijsprong die Daan maakte naar het belang van de kweek van amfibieën voor het in stand houden van ecosystemen. Soorten worden immers ook beschermd wegens hun functie (lees: onmisbare schakel) in een natuurlijk en evenwichtig ecosysteem! Vervolgens nam Johan Auwerx het woord. Wist u dat beekforel en kwabaal ('the poor man's lobster') zich reproduceren rond de

jaarwisseling? Ik alvast niet.

De diverse soorten spelen ook mooi op elkaar in. Zo planten roofvissen zoals snoek en kwabaal zich vroeg in het jaar voort en de prooivissen later in het jaar. Verder hebben de roofvissen eerder weinig nakomelingen terwijl de prooivissen, zoals de karper, met 100.000 nakomelingen, hun crèche-facuur zelf mogen betalen. We kregen enkele kwabalen, jonge beekforellen en beekprikken te zien. Hekkensluiter van Johans bijdrage was de grote modderkruiper, die zich voortplant in overstromingsgebieden, (in Kruikebeke werden nog dit jaar nog duizenden larven uitgezet!) maar wegens stressgevoeligheid erg moeilijk te kweken valt.

Nog danig onder de indruk van de viskwekerijvisite, werd de praktijk luister bijgezet door 3 vangsessies. Op 14 juni visten we de Rupel leeg. Memorabel was de vrijlating van 9 palingen die zich kronkelend terug de Rupel ingleden. Liepen verder tegen de lamp: bot, baars, dikkopje, rietvoorn, driedoornige stekelbaars, spiering. Qua uitheemse vissen zochten snoekbaars, zonnebaars en blauwbandgrondel het interieur van de schietfuis op. Een duo larven van de stierkikker zorgde voor wat determinatiezorgen. Op 28 juni visten we niet achter het net in de Schelde, wat bewezen werd door een flinke halve meter snoekbaars en 15 palingen, waarvan één kenmerken bezat van een schieraal. Een kolblei werd ook afgevangen. Een makkelijk herkenbare Europese meerval liet zich fraai in een recipiënt bekijken alvorens terug in de Schelde te gaan meervallen.

Schieraal tijdens bemonstering op 28/6/2024
foto: Wouter Van Assche

Het regiment exotische graten werd vertegenwoordigd door de zwartbekgrondel, afkomstig uit de Zwarte en Kaspische Zee. Een laatste vangevenement vond in het zoete water van de kleiputten van Terhagen plaats. Nieuwsgierige kieuwhappers waren ditmaal een baars, 8 rietvoorns, een zonnebaars, een zeelt en een 60 cm lange paling. Dit betekende meteen de apotheose van dit pareltje van een cursus. Want mensen: er zit vis op onze rivieren! Leven als een vis in het water kan echter enkel wanneer we blijvend zorg dragen voor onze levensaders en haar bewoners de ruimte en rust geven, die ook wij mensen ons toe-eigenen!

Tekst: Wouter Van Assche Vogelwerkgroep Rupel

Bemonsteren schietfuisen in de Schelde – foto: Wouter Van Assche

Maak van onze natuur je erfgenaam

Over schenken en nalaten aan Natuurpunt

Joost is de verantwoordelijke voor schenkingen en testamenten bij Natuurpunt. Uitkijkend naar de infoavond over dit thema (zie Agenda blz 16) had Luk een gesprek met hem.

Gebeurt het soms dat iemand een stuk grond schenkt aan Natuurpunt?

Joost: Jazeker, zelfs vrij vaak! Veel mensen kochten bijvoorbeeld in de jaren '70 een stukje bos 'op den buiten', om er eventueel later te kunnen bouwen of om er een caravan te zetten. Maar ondertussen is dat soms beschermd groengebied geworden en dus mag de caravan daar niet meer staan, laat staan dat er zou gebouwd worden. Vaak zijn het de kinderen die hun ouders overtuigen om die grond aan Natuurpunt te schenken. Zo zijn ze zeker van dat het voor altijd groen blijft.

Het leuke is dat zo'n schenking soms de start betekent van een nieuw natuurgebied. Dat gebeurde bijvoorbeeld in Torhout, bij Groenhove bos.

En gebeurt het vaak dat Natuurpunt een erfenis krijgt?

Joost: Ja, Natuurpunt krijgt jaarlijks een 10-tal schenkingen via een testament. Zo'n erfenis heet een legaat. Ik krijg daar vaak telefonische vragen en e-mails over. Veel mensen zijn op zoek naar informatie hoe ze Natuurpunt kunnen opnemen in hun testament. Ze willen al informatie krijgen van ons, nog voor ze naar de notaris gaan. Daarnaast zijn er infomomenten die ik overal in Vlaanderen geef, meestal op uitnodiging van de lokale Natuurpuntafdelingen. Zo overtuigen we kandidaat-erflaters om er eens werk van te maken.

Wie zijn die mensen die Natuurpunt open-

men in hun testament?

Het zijn meestal mensen die graag wandelen in de natuur, natuurliefhebbers zeg maar. Het zijn vooral alleenstaanden, maar evengoed koppels. Vlamingen hebben vaak een eigen huis. Ze hebben dus wel een vermogen. En ze denken erover na om (een deel van) hun vermogen na te laten om de natuur te beschermen.

Voor wie is dat weggelegd, een testament schrijven?

Kijk, als je overlijdt zonder testament erven je wettelijke erfgenamen alles. Als je daarvan wil afwijken, bv. als je iets wil nalaten voor Natuurpunt, dan moet dat beschreven worden in een testament. Dat heeft dus niks te maken met een groot of een klein vermogen, of een grote of een kleine schenking aan Natuurpunt. Het punt is dat je via een testament zelf kan bepalen wie van jou zal erven, en dus ook wie niet mag erven van jou..

Je kan een testament helemaal zelf schrijven en bewaren. Of je kan je laten bijstaan door een notaris.

Wie zich goed wil informeren hoe je Natuurpunt kan opnemen als je erfgenaam, kan dus contact opnemen met mij. Ik luister naar je vragen, ik geef alle informatie die je nodig hebt en ik kan dat voor jou op papier zetten. Zo ga je goed voorbereid naar je notaris. In het ontwerp staat wat Natuurpunt met je legaat moet doen, voor welke natuurgebieden of voor welke planten en dieren het legaat moet dienen. Precies zo geformuleerd dat het voor Natuurpunt werkbaar is.

Klopt het dat de fiscus het schenken en het nalaten aan een goed doel zoals Na-

tuurpunt bevoordeelt?

Jazeker! Goede doelen zoals Natuurpunt hoeven nu geen belastingen meer te betalen op schenkingen en legaten. Dus geen schenkbelastingen meer, en ook geen successierechten of erfbelastingen meer. Fantastisch, toch?

Wat je dus aan Natuurpunt nalaat, kan Natuurpunt voor 100 % gebruiken om natuur veilig te stellen.

Moet je per se naar de notaris voor een testament?

Je kan een testament perfect eigenhandig schrijven en thuis bewaren. Maar opgelet! Om zeker te zijn dat het testament niet verloren gaat, laat je het best registreren door een notaris. Dat kost echt niet veel. Die notaris kan uiteraard ook een notarieel testament maken, dan betaal je al iets meer. Daarover en over nog veel meer zal ik het hebben op de infosessie op donderdag 10 oktober in Aartselaar (zie Agenda blz 16)

Joost Verbeke,
contactpersoon schenkingen & legaten
0477 20 47 27 - joost.verbeke@natuurpunt.be

Te koop - Natuur.kalender 2025

De Natuur.kalender 2025 is een verzameling van 13 adembenemende natuurfoto's van de lens van bekende natuur- en landschapsfotografen. De kalender is overzichtelijk ingedeeld, met 12 recto-verso bladen, 20 cm hoog en 30 cm breed. Opgevouwen staat bovenaan telkens een foto, de onderzijde bestaat uit de kalender-gegevens en bevat voldoende schrijfruimte. Alle dagen van de week beschikken over dezelfde ruimtes. Voorzien van weeknummervermelding, feestdagen en ophangoog. De bladen zijn aan elkaar gehecht met een ringsysteem.

Voor 10,80 euro heb je een jaar lang elke maand een nieuwe mooie foto aan je muur (12 euro voor niet-leden).

Bestellen bij:

- Natuurpunt Aartselaar: stort 10,80 euro op rekening BE07 5230 8080 0166. Gratis huislevering, voor zover je woonachtig bent in Aartselaar
- Natuurpunt Rupelstreek: stort 10,80 euro op rekening BE70 0013 5986 4925. Gratis thuislevering voor zover je woonachtig bent in de Rupelstreek.

Met de aankoop heb je niet alleen een steuntje voor het geheugen, maar je ondersteunt ook Natuurpuntprojecten in de buurt. En ... ook leuk als een Kerst- of Nieuwjaarscadeautje!

Zondag 16 juni zochten we met Jeroen en een 30-tal volwassenen en kinderen naar insecten in De Reukens.

Nabij de grote picknickbank aan het speelbos hoorde Astrid plots een speciaal vogelgeluid! Zij dacht terstond aan het geluid van de kwartelkoning.

Maar kon dit wel?

Dit zou voor De Reukens toch wel een geweldige waarneming zijn, want een kwartelkoning zie of hoor je niet elke dag.

Enkele dagen later trok Astrid bij valavond weer naar De Reukens en ja, ze hoorde nu heel duidelijk de roep van een mannetje kwartelkoning.

Dit was het begin van avondlijke bezoeken van verschillende van onze mensen.

Vermits we uiteraard de waarnemingen op de website "waarnemingen.be" plaatsten (waarnemingen die gezien het unicum van voorkomen vervaagd worden), konden de beheerders van de website, zijnde Natuurpunt Studie, deze waarnemingen wel bekijken. Ze namen al snel contact op met Luk. Enkele dagen later kon Dirk een mooie foto nemen van de kwartelkoning, die zich even liet bewonderen. En deze foto gaf ook voor Natuurpunt Studie de zekerheid van zijn aanwezigheid.

Ook ANB werd verwittigd en met hen werd afgesproken om geen maaibeheer in de percelen aan beide zijden van de wandelweg uit te voeren.

Bedoeling was om de kwartelkoning met een lokgeluid kort te vangen om hem te zenderen en zo zijn trekgedrag te kunnen

volgen ....

Het mocht niet zijn. Op de avond dat de mensen van Natuurpunt Studie langs kwamen liet de "koning" zich niet zien of horen. Ook de volgende dagen kon hij niet meer worden waargenomen.

Heeft hij dan toch andere oorden opgezocht of is hij ten prooi gevallen aan een predator? We weten het niet. Dus jammer, maar geen broedgeval in De Reukens.

Maar we waren toch ontzettend blij met de 3 weken lange aanwezigheid.

Een woordje over de leefwijze en het uitzicht van deze hoge gast.

Kwartelkoningen (*Crex crex*) broeden in terreinen die voldoende dekking bieden, vooral hooilanden of akkers. Ze bewegen zich al lopende ongemerkt voort in het hoge gras. Vliegen doen ze nauwelijks. Alleen de mannetjes maken tijdens het broedseizoen het raspende "kreks-kreks"-geluid om een vrouwtje te lokken, wat in een rustige nacht en stille omgeving ver hoorbaar is.

De kwartelkoning behoort tot de familie van de rallen; hij heeft een rank postuur met een lange nek. Hij laat zijn opvallend lange poten hangen bij het opvliegen uit vegetatie. De kenmerkende roodbruine bovenzvleugels zijn vooral in de vlucht opvallend. Buik, borst en hals zijn blauwgrijs.

Vanaf augustus vindt de najaarstrek plaats en vanaf begin mei zijn ze weer terug. Het zijn langeafstandstrekkingen, iets wat je niet verwacht gezien de ogenschijnlijk onbeholpen vliegwijze van een kwartelkoning.

Vogels uit Europa brengen de winter door in tropisch Oost-Afrika en vliegen vooral via een westelijke route via Gibraltar en een oostelijke route via Egypte. Ze vliegen 's nachts op lage hoogte.

Tekst: Ria Thys

Kwartelkoning in De Reukens Foto Dirk Vandorpe

10.10

d' Open Plek

GEEF DE NATUUR EEN BLIJVENDE ERFENIS

Door Natuurpunt op te nemen in je testament lever je een blijvende bijdrage aan de bescherming van de natuur. Je nalatenschap wordt ingezet voor de verwerving en het beheer van waardevolle natuurgebieden, bijvoorbeeld de aankoop van een bosgebied en ook het materieel om dat goed te beheren. Op deze manier zorgen we er samen voor dat bedreigde dieren en planten een veilige thuis krijgen en dat iedereen de natuur volop kan beleven. Nu en in de toekomst.

- Steun de aankoop van nieuwe natuur. Met je erfenis draag je bij aan het veiligstellen van de natuur voor toekomstige generaties.
- Naast het aankopen van natuur is ook het beheer van natuurgebieden van groot belang. Het juiste beheer bevordert de biodiversiteit en zorgt voor meer soorten en meer leven. Dit vereist echter veel materiaal, variërend van rieden en zeisen tot tractoren en bosmaaiers.
- Ook het onderhoud en openstellen van onze natuurgebieden vraagt heel wat financiële inspanningen. Denk aan het onderhoud en plaatsen van plankenpaden, zitbanken, wegwijzers, infoborden en vogelkijkhutten.

Als erfflater voor de natuur kan je zelf kiezen waarvoor je nalatenschap wordt ingezet. Of het nu voor de algemene werking is of heel specifiek voor je favoriete natuurgebied.

Natuurpuntmedewerker Joost Verbeke verzorgt voor ons een infosessie over de mogelijkheid om iets na te laten voor de natuur.

donderdag 10 oktober, van 14u tot 16u

Afspraak om 14 uur in d' Open Plek, Baron Van Ertbornstraat 56 Aartselaar, Toegang gratis, inclusief koffie/thee en gebak. **Graag ten laatste dinsdag 8 oktober inschrijven bij : luk.smets@telenet.be**

27.10

Cleydaelbos

PADDENSTOELENWANDELING

Wat zijn paddenstoelen? Waar en wanneer kan je ze vinden? Hoe herken je de verschillende soorten? Wat eten ze?

Wie eet hen? Waarom zie je ze vooral in de herfst? En waar wonen nu precies die kabouters?

Zoveel vragen... Als je graag enkele antwoorden over deze bijzondere levensvormen te weten komt, kom dan zeker luisteren naar onze gidsen tijdens een paddenstoelwandeling in het Cleydaelbos.

De wandeling is toegankelijk voor alle leeftijden, zolang ze niet bang zijn van vuile voeten. Hopelijk mag je jezelf tegen het einde van de wandeling een beginnend mycoloog noemen.

zondag 27 oktober, van 10u tot 12u

Jeroen Touchant en Astrid Lamens zijn onze gidsen.

Afspraak om 10 u op de parking Zinkval, tegenover kasteel Cleydael. Einde omstreeks 12 u. Meebrengen: waterdicht schoeisel of laarzen.

Deelnemen is gratis maar wel inschrijven bij Jeroen Touchant :

joentouch@hotmail.com met vermelding van het aantal personen.

08.11

d' Open Plek

SAMENLEVEN MET DE STEENMARTER

Floere, het fluwijn wint opnieuw terrein. De steenmarter is aan een stevige opmars bezig in Vlaanderen.

Maar de sympathieke vrijbuiters is stad en dorp ingetrokken en heeft een kwalijke reputatie opgebouwd. Lawaai op zolder, gestolen kippen en stukgebeten autokabels zijn de belangrijkste aanklachten. Bejagen is zinloos, maar creatieve oplossingen hebben hun deugdelijkheid bewezen en helpen ons om samen te leven met dit prachtige roofdier.

We nodigden Joeri Cortens uit, lesgever bij Natuuracademie en ook bekend van zijn enthousiaste en boeiende wekelijkse natuurpraatjes op de radio.

Joeri verzorgt de lezing en geeft zeker kansen aan het publiek voor vraagstelling.

vrijdag 8 november, van 20u tot ca 22.30u

Afspraak om 20 u in 'd Open Plek, Baron Van Ertbornstraat 56 Aartselaar. Einde omstreeks 22.30 u.

Deelnameprijs: 7 euro voor leden van Natuurpunt, 9 euro voor niet-leden.

Inschrijven door storting van het juiste bedrag op rekening BE07 5230 8080 0166 van Natuurpunt Aartselaar met vermelding "Steenmarter"

Info: Ria Thys – ria.thys@telenet.be
0476 33 79 36

29.11

Technisch Centrum, Oudestraat

BEHAAG NATUURLIJK 2024

Samenstellen en bedelen van plantpakketten

Met het samenstellen en de bedeling van de plantpakketten en knotwilgpoten sluiten we de haagplantcampagne Behaag... Natuurlijk 2024 af.

Heb je enkele uurtjes vrij om een handje toe te steken bij het samenstellen van de plantpakketten? Dan ben je meer dan welkom op vrijdag 29 november van 15.30 u tot 18 u in het Technisch Centrum, Oudestraat, 8 Aartselaar.

Of wil je de plantpakketten helpen bedelen aan de klanten? Traditiegetrouw stellen we een kleine verkoopstand op en bieden we de klanten een gratis drankje aan.

Dus hulp is zeker welkom! Kom dan diezelfde dag van 18u tot 19.30u naar dezelfde afspraakplaats.

Meld je aanwezigheid vooraf aan:
Luk Smets - luk.smets@telenet.be
0477 66 94 32

10.11

**Cleydaellaan en Cleydaelbos/
Zinkval****ADOpteer EEN BERM - ZWERFVUIL
RUI MEN**

Natuurpunt Aartselaar heeft een goed werkend zwerfvuilteam. In het kader van "Adopteer een berm" ruimt het team 5 x per jaar de berm langs de Cleydaellaan en de Zinkval. Bij een mooie opkomst van ruimers nemen we ook het natuurgebied Cleydaelbos erbij.

Deze actie blijft broodnodig, indien we onze gemeente zuiver willen houden...

zondag 10 november, van 10u tot 11.30u
roepen jong en oud op om mee te komen helpen bij onze zwerfvuilactie...!!!

Afspraak om 10 u op de parking aan Zinkval. .

Werkhandschoenen en stevig schoeisel zijn aan te raden. Wij zorgen voor zakken en grijpers.

Deelname melden bij Ronny Verelst:
ronnyverelst@telenet.be – 0475 58 55 70

02.12

Chalet De Hamer**FILM: ONDER HET MAAIVELD**

Voedsel Anders organiseert het Food Film Fest, een Filmfestival waarbij VELT de film Onder het maaiveld kan presenteren in Aartselaar. Als Natuurpunt geven we hierbij heel graag onze medewerking. De makers van De Nieuwe Wildernis en De Wilde Stad gaan ondergronds. De film "Onder het maaiveld" maakt het ongeziene gezien. De film inspireert en verwondert en geeft inzicht in de bo-

dem. Naast de wereld boven de grond bevolkt door planten, insecten en vogels, maar vooral door mensen, bevindt zich een tweede wereld: een ondergrondse gemeenschap van wortels, larven, wormen, schimmels, bacteriën, amoeben en geleedpotigen.

De film laat zien wat er in het groot moet gebeuren door te focussen op de wereld om ons heen en de fascinerende wereld direct onder onze voeten. Eigenlijk heel bijzonder dat we elke dag over de natuur heen kijken die de basis vormt van ons bestaan op aarde.

Marc van Will leeft en werkt op en om een rommelig erf, onder de rook van de grote stad, waar het omgaan met de natuur stukje bij beetje aan het veranderen is. Op het erf woont en werkt hij samen met een aantal andere kleurrijke personages. We volgen hun ontdekkingen vanuit het perspectief van het microniveau van dit erf en leggen van daaruit via de bodem een verbinding met personen, gebeurtenissen en ontwikkelingen op macroniveau.

maandag 2 december, van 20u tot 22.30u

Afspraak vanaf 19.45 u in Chalet De Hamer, della Faillelaan Aartselaar (parkeren op de parking van het Cultureel Centrum). Aanvang film: 20 u

Inkom: 5 euro p/p voor leden VELT en Natuurpunt – 7 euro voor niet-leden te storten op rek. BE41 9799 6588 7710 van Velt Zuid-Antwerpen met als mededeling "Film: Maaiveld"

Dranken verkrijgbaar aan democratische prijzen.

Graag inschrijven via mail bij Nestor Janssens (VELT) - njanssens1@telenet.be of Ria Thys (Natuurpunt) :
ria.thys@telenet.be

**Voor kinderen,
ouders of
grootouders**

Snuit is het buitenpretloket van Natuurpunt. We nemen kinderen en (groot)ouders mee op pad. Naar buiten, om natuur te beleven. Met het Snuitlogo herken je dadelijk onze kinderactiviteiten.

06.11

Solhofpark**HERFSTSCHATTEN ZOEKEN IN SOLHOF EN
KNUTSELEN/SMULLEN**

Vandaag maken we eerst een fijne herfstwandeling in het Solhofpark. We zoeken bladeren, beukennoten, eikels, kastanjes, ...

We wandelen naar Jeugdhuis De Leonaar waar je met je gevonden schatten (en ook wel met ander materiaal) een mooi herfstkunstwerk kan maken.

We sluiten de namiddag af met een zelfgemaakte smoothie.

woensdag 6 november, van 14u tot ca 16u

Onze doelgroep: kinderen tussen 4 en 10 jaar en hun (groot)ouders

Prijs per persoon (kinderen en volwassenen): 2 euro. Betaling ter plaatse

Inschrijven noodzakelijk ten laatste 4 november bij ria.thys@telenet.be met melding van naam van het/de deelnemende kind/kinderen + leeftijd en aantal volwassenen.

Afspraak om 14 u op de parking van het Sportcentrum (nabij ingang zwembad DOK 3) Meebrengen: schoeisel dat tegen wat modder kan, een zak per kind om de herfstschatten te verzamelen.

Deze uitstap is een samenwerking tussen Natuurpunt Aartselaar en Gezinsbond Aartselaar

Bekijk alle activiteiten op www.natuuraartselaar.be

Niel

NATUUR.HUIS DE PAARDENSTAL

Natuur.huis de Paardenstal ligt aan de Boomsestraat 221 Niel-Hellegat en is ook bereikbaar via het wegje achter de huizen Boomsestraat, parking inrijden thv huisnummer 266. Of vanaf de Rupeldijk de wandelknooppunten 154 en 153 volgen.

In de periode oktober 2024/april 2025 enkel de eerste zondag van de maand open, telkens van 13u tot 17u
Info: 0486/105.080 of
info@natuurpuntrupelstreek.be

04.10

Niel

INFO-AVOND – INTERNATIONALE DIERENDAG

Ter gelegenheid van de Internationale Dierendag stellen Fons Van den heuvel en Hilde Depaepe enkele boeiende audio-visuele montages voor. Zo kijken we naar Vogels langs de Europese kusten, reptielen, camouflage, Vespa-de wesp en Zeezoogdieren.

vrijdag 4 oktober, 20u - 22u

Natuur.huis de Paardenstal, Boomsestraat 221, Niel, ook bereikbaar via het wegje, achter de huizen Boomsestraat, parking inrijden thv huisnummer 266 en wegwijzers volgen.

Meld je deelname:

fonsvdheuvel46@gmail.com

21.11

Rumst

FIETSTOCHT VOGELRIJKE NETEVALLEI

Deze fietstrip leidt ons naar enkele prachtige vogelkijkplekken in de Netevallei, met vogelkijkhut Eeckhoven in Rumst als eerste stopplaats, waar we hopelijk de eerste wintergasten mogen verwelkomen. Vervolgens fietsen we langs de Babbelbeekse Beemden, op de grens van Duffel en Lier, waar Natuurpunt Oude Spoorweg met vele partners samenwerkt aan een nieuw waterrijk landschap. Hetzelfde beeld in de polder van Lier, vroegere hooilanden werden er omgetoverd tot prachtige wetlands.

Na de middag fietsen we omheen het natuurreservaat Anderstad, om vervolgens via de dijken van het Netekanaal en de Nete in Duffel langs enkele vogelrijke spaarbekkens van Waterlink te fietsen. De vogelkijfietstocht wordt afgesloten aan enkele goede stopplaatsen aan de Grote Vijver en het GGG Battenbroek. De totale fietsafstand bedraagt 45 km. Heb je een elektrische fiets, hou er dan rekening mee om met een opgeladen batterij te vertrekken.

donderdag 21 november, 10u tot 17u

Picknickplaats wandelbrug Netedijk Rumst. Met de fiets bereikbaar via de Netedijk. Kom je met de auto, dan best het achterwegje (bord Natuurpunt) in de Kerkstraat, recht tegenover de Schoolstraat volgen en parkeren ter hoogte van de visvijver.

Meebrengen: verrekijker en aangepaste

kledij. Voor een snack en een tas koffie of thee houden we een stop in Lier.

Het aantal deelnemers is beperkt, **meld je deelname:**

info@natuurpuntrupelstreek.be en vermeld ook je GSM-nummer. Mits voorspelling slechte weeromstandigheden (regen/wind) wordt de vogelkijftocht uitgesteld tot een latere datum.

23.11

Rumst/Walem

VOGELS KIJKEN GGG BATTENBROEK/ GROTE VIJVER

Samen met vrijwilligers van Vogelwerkgroep Rupel kan je om de 2 maanden een vogelkijkwandeling maken langs de Dijke en de Grote Vijver en omheen het GGG Battenbroek. De wandelafstand bedraagt 4 km en de wandeling gaat over goed begaanbare paden. Voor beginnende vogelkijkers stellen we verrekijkers ter beschikking.

zaterdag 23 november, 9u tot 12u

Picknickplaats wandelbrug Netedijk Rumst, volg aan Markt wegwijzer Netebruggen

Meebrengen: verrekijker, een vogelgids en eventueel een telescoop.

Het aantal deelnemers wordt beperkt, **meld dus vooraf je deelname** via: debacker-vanlinden@telenet.be

Organisatie: Vogelwerkgroep Rupel

05.10 – 02.11 – 07.12

Schelle/Wintam

VOGELS KIJKEN OP HET NOORDELIJK EILAND

Elke maand maken vrijwilligers van Vogelwerkgroep Rupel een vogelkijkwandeling rond het Noordelijk eiland. De wandelafstand bedraagt 4 km, het tempo is dus laag en men krijgt dan ook ruim de tijd om de vogels te bekijken.

Het aantal deelnemers wordt beperkt, **meld dus vooraf je deelname** via: debacker-vanlinden@telenet.be

zaterdag 5 oktober, 8u50 tot 12u

Parking Tolhuis (Rupeldijk), einde Tolhuisstraat Schelle, veerboot 9u en veerboot terug om 12u.

Volgende datums:

2 november, 7 december en 4 januari

Organisatie: Vogelwerkgroep Rupel

Grote zilverreiger - Luc Meert

29.11

Boom/Niel/Schelle

BEHAAG..NATUURLIJK!

vrijdag 29 november, ophalen pakketten

- Boom (10u30 – 11u30) Ecohuis 't Kleibrood, 's Herenbaan 129
- Niel/Schelle (15u – 16u) gemeentehuis Schelle, parking inrijden via Leopoldstraat

30.11

Hemiksem/Terhagen

BEHAAG..NATUURLIJK!

Zaterdag 30 november, ophalen pakketten

- Hemiksem (10u30 – 11u), gemeentemagazijn, G. Gilliotstraat 50
- Terhagen-Rumst (12u – 15u), Technisch Centrum, Korte Veerstraat 43

21.12

Schelle/Wintam

VOGELS KIJKEN KOUTER – HET MOER EIKEVLIET-WINTAM

De laaggelegen riviervalleien van de Rupel en de Schelde worden afgezoomd door een 11 meter hoge zandrug, die zich uitstrekt ten zuiden van de dorpskernen van Ruisbroek, Eikevliet en Wintam. Tot midden de jaren zeventig van de vorige eeuw waren deze kouters met kleine akkers, afgezoomd met brede akkerstroken een paradijs voor akkervogels. Tot die periode werden er voornamelijk asperges geteeld. Daarna kwam de omschakeling naar de intensieve landbouw, eerst met de teelt van bloemkolen, later met maïs en was het einde verhaal voor de akkervogels.

Het goede nieuws is dat er stilaan een ommekeer werd ingezet, en dat er opnieuw veldleeuweriken broeden op de Klein-Brabantse kouters. Het zijn er maar enkele, maar het geeft hoop.

De zangvlucht van de veldleeuwerik is

een genot om naar te kijken. Ze stijgen op en beginnen uitbundig te zingen, omhoog schroevend in steeds kleiner wordende spiralen, tot ze met het blote oog nog nauwelijks te zien zijn. Om dit spektakel te bekijken moeten we nog enkele maanden geduld hebben. Maar overwinterende veldleeuweriken bekijken, dat moet lukken, ga je mee op stap?

zaterdag 21 december, 13u20 tot 16u30

Parking Tolhuis (Rupeldijk), einde Tolhuisstraat Schelle, veerboot 13u30 en veerboot terug om 16u30.

Meld vooraf je deelname, met tevens vermelding GSM-nummer via: info@natuurpuntrupelstreek.be

Organisatie: *Vogelwerkgroep Rupel*

11.01

Rupeldijk Wintam

KAPPEN STRUWEL OP HET NOORDELIJK EILAND

Om de bekijkbaarheid van de poelen en plassen optimaal te houden moet er af en toe wat struweel gekapt worden. Helpers zijn erg welkom, vooral om afgezaagde takken te versjouwven. Achteraf wordt het snoeihout verhaakseld door medewerkers van het ANB.

Belangrijk: vrijwilligers die werken met een kettingzaag moeten verplicht gebruik maken van veiligheidskledij: zaagbroek, veiligheidsschoenen, veiligheidshandschoenen en veiligheidshelm.

zaterdag 11 januari, van 9u15 tot 12u

Rupeldijk Noordelijk eiland, ter hoogte van de betonnen blokken.

Hou er rekening mee, dat als je met de auto komt, je niet op de dijk mag rijden en best parkeert aan de parking oude sluis. Bereikbaar via de Nijverheidstraat en Oude Sluisstraat.

Of je neemt de veerboot van 9u aan de Rupeldijk in Schelle en wandelt links op de dijk tot de plaats van afspraak.

Veldleeuwerik – foto: Luc Meert

18.01

TEMSE

BOOTTOCHT OP DE SCHELDE EN DE RUPEL

Vandaag kan je opnieuw genieten van de natuurpracht van de Schelde en de Rupel. We kijken naar overwinterende vogels langs onze rivieren, de slikken en schorren met de typische rietlanden, het landschap, de dorpen langs de rivieren, oude steenbakkerijsites en aanlegplaatsen.

zaterdag 18 januari, 10u45 tot 15u45

Wilfordkaai Temse, parkeren Vlietpark Kasteelstraat, parking Consciencestraat of aan AC De Zaat, Nagelheetmakerslaan, allemaal op wandelafstand van de Wilfordkaai.

Inschrijven kan door een storting van 23 euro (volw.) of 13 euro (-16 jarigen) op rekening BE70 0013 5986 4925 van Natuurpunt Rupelstreek, met vermelding: Boottocht Schelde/Rupel, gsm-nummer en emailadres.

Meebrengen: verrekijker, picknick, dranken moeten aan boord gekocht worden. Info: info@natuurpuntrupelstreek.be

15.02

Zuid Holland/Schouwen-Duiveland

BUSTOCHT: WINTERVOGELS IN ZUID-HOLLAND EN SCHOUWEN-DUIVELAND

We rijden rechtstreeks naar het Oudeland van Strijen, een landschap met oude historische graslanden. Daar maken een we vogelkijkwandeling door een eeuwenoud landschap. Na de middag bezoeken we Battenoord, een pittoresk haventje, waar we een groep flamingo's kunnen bekijken. Vooraleer we richting Schouwen rijden houden we nog een stop aan de Scheelhoek en de Brouwersdam. De vogelkijkdag afsluiten doen we in de Prunjepolder. Een verrekijker is onmisbaar. Heb je er geen, geen probleem, wij brengen er wel enkele extra mee. Breng wel warme kledij, een picknick en stevige stapschoenen mee.

zaterdag 15 februari, van 7u30 tot 19u30

parking kerk H.Hart (A12) Antwerpsestraat/Eikenstraat Boom

Stort 23 euro (volw.) of 10 euro (-16 jarigen) op rekening BE70 0013 5986 4925 van Natuurpunt Rupelstreek. Mededeling: Bustocht Zuid-Holland/Schouwen-Duiveland, telefoonnummer en emailadres. Meer info: info@natuurpuntrupelstreek.be

Bekijk alle activiteiten op www.natuurpunt.be/rupelstreek

Fuiken vertellen ons het verhaal van de terugkeer van de vissen in de Rupel en de Schelde

Door de inzet van een breed netwerk van vrijwilligers kan de monitoring van visbestanden frequenter plaatsvinden dan wanneer dit enkel met de reguliere monitoring door professionele onderzoekers van het INBO zou worden uitgevoerd. Veranderingen in de vispopulaties worden zo sneller opgemerkt. Niet alleen de soorten worden gemonitord, maar ook seizoensverschillen en trends in zones met verschillende zoutgehalten worden op die manier opgevolgd.

In de periode van maart/oktober plaatsen vrijwilligers van Natuurpunt Rupelstreek regelmatig schietfuiken in de Rupel en de Schelde.

Bemonstering schietfuik in de Rupel ter hoogte Kanoclub in Niel op 14/6/2024 - foto: Peter Hofman